GJALLARHORNET

Utges av Svenska Arkeologiska

Samfundet

Årgång 37. Nr. 2. 2017

Med önskan om en trevlig sommar

Svenska Arkeologiska Samfundet har fyllt 70 år! Med anledning av detta har Nils Ringstedt skrivit Samfundets historik 2002-2016, vilken publiceras i detta nummer av Gjallarhornet. Texten är en fortsättning av den utredning som Nils skrev 2002 och som finns publicerad på Samfundets hemsida: http://arkeologiskasamfundet.se/about.html. Vid Svenska Arkeologiska Samfundets årsmöte den 2 maj firades 70-årsjubileet även med tårta och bubbel. De presentationer som hölls i och med årsmötet finns att läsa om i det här numret av Gjallarhornet. Utöver det finner ni pressmeddelande från Anders Althins stiftelse och beslut om Svenska fornminnesföreningens stipendier 2017. En kort anmälan om en nyutkommen bok om Svenska fornminnesföreningen, som firar 150 år 2019, finns också att läsa.

Även om våren har varit trögstartad så känns det äntligen som om sommaren är i antågande och vi har kommit en bra bit in i maj. Vi önskar därför alla en riktigt skön sommar.

Anna Tornberg och Anton Bonnier

anna.tornberg@ark.lu.se och anton.bonnier@antiken.uu.se

Svenska Arkeologiska Samfundet har fyllt 70 år!

Nils Ringstedt

Samfundet bildas

Den femte maj i år fyllde *Svenska Arkeologiska Samfundet* 70 år. Riksantikvarien Martin Olsson mottog i januari 1947 en skrivelse med förslag om att bilda ett svenskt arkeologiskt sällskap. Det var förste antikvarierna Axel Bagge, Bertil Berthelson och K.A. Gustawsson, professorerna Bernhard Karlgren och Birger Nerman, förste antikvarien Nils Ludvig Rasmussen, förste bibliotekarien Adolf Schück, förste antikvarierna Mårten Stenberger och Bengt Thordeman samt docent Olof Vessberg som hade upprättat skrivelsen. De ansåg att det saknades en allmänt omfattande, vetenskaplig arkeologisk organisation i vårt land. Sådana fanns i de flesta jämförbara länder. Detta ledde till ett möte 24 februari 1947 som riksantikvarien kallade till.

Ett nytt möte ägde rum 29 mars 1947 varvid sammanslutningens namn föreslogs bli *Svenska Arkeologiska Samfundet*. Efter ytterligare ett par möten i april så konstituerandes Samfundet i *Statens Historiska Museums* hörsal den 5 maj 1947. Namnet fastställdes och stadgar antogs. Syftet med Samfundet var att få till stånd en arkeologisk sammanslutning som skulle förena fackmässigt verksamma representanter för de skilda arkeologiska vetenskapsgrenarna. Professor Bernhard Karlgren valdes till Samfundets förste ordförande. Han följdes av Sune Lindqvist, Bengt Thordeman, Gösta Berg, Mårten Stenberger, Nils Ludvig Rasmussen, Per Gustav Hamberg, Wilhelm Holmqvist, Greta Arwidsson, Holger Arbman, Sten Karling, Bertil Almgren, Erik Nylén, Brita Malmer, Mats Malmer, Gustav Trotzig, Åke Hyenstrand, Pontus Hellström, David Damell, Lars Lagerqvist, Björn Ambrosiani, Ulf Erik Hagberg, Gustav Trotzig, Henrik Klackenberg, Agneta Åkerlund och Jarl Nordbladh. Samfundets historia från och med bildandet och fram till 2001 finns beskriven i *Historik om Svenska Arkeologiska Samfundet. Utredning om verksamheten 1947 – 2001* (Ringstedt 2001). Historiken finns på Samfundets hemsida www.arkeologiskasamfundet.se. Vad har hänt 2002- 2016?

Verksamheten 2002 – 2016

Följande personer har varit ordförande: Jarl Nordblad fram till 2004, Nils Ringstedt 2004 – 2006, Tore Artelius 2006 – 2010, Björn Magnusson Staaf 2010 – 2012, Anita Synnestvedt 2012 – 2014 och Joakim Wehlin 2014 –. Under dessa ordföranden har sammanfattningsvis följande ägt rum:

Ett arkeologmöte ägde rum i Visby 2002 på temat Kulturella arv. Två arbetsgrupper slogs under 2002 ihop och bildade gruppen *Arkeologi, Etik och Samhälle*. Samfundets årsmöte 2003 ägde rum på *Upplandsmuseet* i Uppsala. Den mest centrala diskussionsfrågan gällde Samfundets ekonomi. Efter en genomgång av Samfundets mindre fonder fattades beslut att slå samman dessa till *Svenska Arkeologiska Samfundets Minnesfond*. Etikgruppen arrangerade i maj 2003 en paneldebatt kring *Statens Historiska museum* och andra museers roll och framtid. Arbetsgruppen ansvarade också för att planera arkeologmötet 2004 vid Högskolan i Kalmar.

Ytterligare en arbetsgrupp för *Utbildningsfrågor* arrangerade i november 2003 en temadag med titeln *Osteologi nu och i framtiden* på *Kungliga Myntkabinettet*. Syftet var att diskutera utbildningen i osteologi från olika infallsvinklar, bl a organisation, innehåll och arbetsmarknad med anledning av *Högskoleverkets* utvärdering av arkeologiämnet. I mars 2004 anordnades som fortsättning på temadagen en seminariekväll med temat *Djur, Människa, Gud* i *UV Mitts* lokaler i Örnsberg.

En viktig remiss besvarades nämligen *Riksdagens revisorers* rapport 2002/03:3 *Arkeologi på uppdrag*. Bland annat förordade Samfundet att *Riksantikvarieämbetet* fortsatt skulle ha en egen, men kanske fristående undersökningsverksamhet. Ett kritiskt remissvar lämnades även 2003 på *Förslag till Agenda kulturarvs programförklaring*. Under 2003 utarbetades ett placeringsreglemente för Samfundets kapital. Grundläggande för Samfundets placeringar skall vara att de är långsiktiga och med låg risk. Hälften (kan vara mellan 40 och 60 %) av kapitalet skall vara placerade i aktier medan övriga tillgångar placeras i räntebärande papper och likvida medel.

Under 2004 genomfördes arkeologmöte på *Högskolan i Kalmar*. Under september arrangerade Samfundet en diskussion om RAÄ:s rapport *Fasta fornlämningar – begrepp och begriplighet*. Av rapport och diskussion kunde slutsatsen dras att frågan är svår, komplex och knepig att lösa. Varken rapporten eller diskussionen gav något entydigt svar på framtida handlingsalternativ. I november visade chefen för *Kungliga Myntkabinettet* samlingarna i museet och berättade om olika föremål. Visningen följdes av en diskussion på temat *Vårt förhållningssätt till artefakter som kunskapskälla respektive till anläggningar som kunskapskälla – vad skall bevaras och vad skall inte bevaras*. Debatten mynnade ut i att det är mycket svårt att utarbeta kriterier för sådant urval och sannolikheten att göra fel är stor. Det är knappast en uppgift för Samfundet utan en fråga för de antikvariska myndigheterna.

I februari 2005 diskuterades på ett möte på *UV Mitt*, Örnsberg, *Kulturarvsinstitutet och dess betydelse för Sveriges arkeologi*. Det var en fråga som aviserats av *Riksantikvarieämbetet* och *Statens Historiska Museum* och diskuterats i pressen och som avsåg ett fristående forskningsinstitut. Det nämndes att professor Kristian Kristiansson i Göteborg fått i uppdrag att utreda formerna för det kulturarvsvetenskapliga forskningsinstitutet. Under 2005 koncentrerade sig *PR-gruppen* på att utforma och uppdatera SAS hemsida. En mer genomtänkt grafisk profil utarbetades. Samfundets arbete koncentrerades till en grupp, som tillsammans med professor Mats Burström, *Södertörns Högskola*, diskuterade innehåll och uppläggning av 2006 års arkeologmöte.

Årsmötet 2005 ägde rum i *Lunds antikmuseums* skulpturhall. Före årsmötet hölls föredrag om *Arkeologi i Tågerup och Uppåkra. Två platser med olika historier*. På detta följde en debatt med inbjudna gäster. Hösten 2005 skrev Samfundet till *Kulturdepartementet* och uttryckte stor oro för de verkningar som minskade anslag till bland annat *Medelhavsmuseet* och *Östasiatiska museet* kan medföra. I en skrivelse till närings- och kulturministrarna i februari 2005 hemställde Samfundet att lokaliseringsutredningens förslag om att flytta RAÄ, ATA och *Vitterhetsakademiens* bibliotek till Gotland måste omprövas. I en skrivelse i november till RAÄ fäste Samfundet ämbetets uppmärksamhet på vikten av bidrag till *Nordic*

Archaeological Abstracts (NAA). På arkeologidagen i Lund arrangerades en debatt om repatriering av ben till ursprungsländer. Den 21 november hade *Svenska Arkeologiska Samfundet* och *Statens Historiska Museer* ordnat en debatt med inbjudna arkeologiska gäster om arkeologisk förmedling med utgångspunkt i den nya utställningen *Forntider*. Debatten var en succé och frågan är om en så stor publik någon gång tidigare infunnit sig på ett sådant arrangemang som Samfundet varit med om att ordna.

I februari 2006 arrangerade SAS en debatt om *Svenska Arkeologiska Samfundets identitet och framtidsroll* på institutionen för *Arkeologi och Antikens Kultur, Stockholms Universitet*. Syftet var att diskutera vad SAS står för, vad vi gör och vad vi skulle kunna göra för våra ledamöter. Diskussionen mynnade bland annat ut i behovet att göra Samfundet öppnare och göra det möjligt för yngre arkeologer att bli ledamöter. Arbetsgruppsarbetet koncentrerades till PR-gruppen och gällde utformning och uppdatering av SAS hemsida. Inom styrelsen diskuterades återkommande och ingående Samfundets roll inom samhällets arkeologisektor. Remiss avsändes till *Riksantikvarieämbetets Kulturmiljöavdelning* angående ämbetets förslag till *föreskrifter och allmänna råd avseende tillämpningen av 2. kap. 10 – 13 §§ lagen (2988:50) om kulturminnen mm*. Årsmötet med närmare ett 90-tal deltagare hölls på *Södertörns Högskola* i anslutning till arkeologmötet om *Mångkulturell arkeologi*. Samfundet yttrade sig i remiss över *Uppdragsarkeologi i tiden (SOU 2005:80)*.

Verksamhetsåret 2007 diskuterade styrelsen vilka åtgärder som borde vidtas för att samtliga ledamöter skulle betala årsavgiften – ett problem som länge funnits. En ny hemsida kunde presenteras. Fortlöpande diskuterades ingående Samfundets roll inom samhällets arkeologisektor. Det rörde frågor om Samfundets framtida identitet och samhälleliga engagemang som språkrör för såväl svensk arkeologi och kulturmiljövård som för Sveriges arkeologikår. Vid årsmötet på *Statens Historiska Museum* arrangerade Samfundet med anledning av museets arbete med den nya basutställningen *Forntider 2* en paneldebatt kring ämnet *Publik Arkeologi*. Inför debatten presenterade Katty Wahlgren och Fredrik Svanberg också museets projekt *Publik Arkeologi*. Arbetet med *Forntider 2* presenterades av utställningsproducent Lena Hejli.

Under 2008 fortsatte diskussionen om betalningsviljan hos Samfundets ledamöter. Då liksom tidigare ventilerades idén att knyta årsavgiften till utgivandet av *Current Swedish Archaeology* i den meningen att höja årsavgiften samtidigt som ledamöterna också skulle få tidskriften. Det åttonde *Svenska Arkeologmötet* genomfördes i *Kulturens* lokaler i Lund. Samfundets roll inom samhällets arkeologisektor diskuterades även 2008. Genom arkeologmötet 2008 visade SAS viljan att agera som ett institutionsöverskridande forum för svensk arkeologi. Beslut fattades även att omstrukturera *Current Swedish Archaeology* för att tidskriften bättre skulle motsvara de krav som ställs på en modern tidskrift.

Vid årsmötet 2009 hölls föredrag som berörde uppdragsarkeologi i Europa, bland annat irländsk. I samband med årsmötet presenterades boken *Arkeologisk framtid* – ett resultat av arkeologmötet i Lund 2008. Bidragen ger till exempel en dagsaktuell inblick i svenska arkeologers framtidsvisioner. Under året bedrevs även förändringsarbete vad gäller *Current Swedish Archaeology*. Fortfarande förelåg problem med betalning av årsavgiften. År 2010

skulle ett arkeologmöte ha ägt rum men fick inställas på grund av problem med flygtrafiken föranledd av vulkanutbrott på Island. Vid årsmötet 2010 tog ordförande Tore Artelius upp den fråga som skulle avhandlats nämligen *Archaeologists without borders*. Han betonade att antalet arkeologiska tjänster i Sverige minskat drastiskt och att en kommande uppgift för SAS kan vara att i högre grad gripa tag i samtiden samt verka för gränslöshet mellan länder i fråga om kulturvård, något som skulle kunna kallas *Arkeologi utan gränser*. Verksamheten i övrigt under året berörde bland annat utvecklingen av *Current Swedish Archaeology*. Arbetet med förnyelsen blev framgångsrikt.

Under 2011 kunde äntligen arkeologmötet *Archeologists without borders?* genomföras. Vid en välbesökt *Rundabordskonferens* i *Riksantikvarieämbetets* sessionssal i april diskuterades *Ökad konkurrens på det uppdragsarkeologiska området i anledning av förslag till ändringar i kulturminneslagen (DS 2011:6).* Samfundet ställde sig starkt kritiskt till kulturdepartementets förslag. *Current Swedish Archaeology* professionaliserades ytterligare under året. Remisser besvarades även rörande *Metallsökare – förslag till ny reglering om användning av metallsökare i lagen (1988:950) om kulturminnen mm. Återrapportering av regeringsuppdrag Ku2011/148/KA.* Beträffande denna remiss uttrycktes åsikten att nuvarande regelverk är tillfredsställande och inarbetat och därför inte borde ändras. Samfundet stödde i remissen *Riksantikvarieämbetets* förslag om licensieringssystem.

För 2012 kan nämnas att det var året då *Current Swedish Archaeology* fyllde 20 år!

Under 2013 diskuterades bland annat den ökade specialiseringen och diversifieringen av det arkeologiska ämnesområdet något som gjort det svårt för enskilda forskare att förstå och överblicka hela det arkeologiska fältet. Ett problem som diskuterades under året var tillkännagivandet från *Svenska Vetenskapsrådet* om att de är på väg att dra tillbaka sitt stöd för ett antal svenska tidskrifter inom områdena humaniora och samhällsvetenskap. Det skulle kunna bli ödesdigert för ett antal tidskrifter, däribland *Current Swedish Archaeology* som är beroende av ekonomiskt stöd för att kunna fortsätta. Hemsidan fungerade tyvärr inte tillfredsställande. Arbete skedde med hemsidan i syfte att kunna lansera den nya inför årsmötet 2014. I Göteborg arrangerades arkeologmötet *Arkeologi i tiden – vad sker med den arkeologiska kunskapen*. De få deltagarna (50) föranledde styrelsen att överväga hur framtida möten skall arrangeras – hur ofta, hur stora och hur information skall spridas om mötena.

Även under 2014 behandlades Samfundets ekonomi i samband med samtliga styrelsens möten. Under året fick *Current Swedish Archaeology* fortfarande medel från *Vetenskapsrådet*. Hur tidskriften skulle finansieras därefter diskuterades inom styrelsen. Samfundets hemsida fungerade inte tillfredsställande och de som skulle ägnat sig åt sidan hade tyvärr inte möjlighet till detta. Hemsidan kunde därför inte lanseras i samband med årsmötet 2014 på *Stockholms Universitet* men det planerades ske till årsmötet 2015.

Inför årsmötet 2014 utarbetades en informationsfolder om Samfundet vilken distribuerades till samtliga deltagare under TAG-konferensen som hölls i samband med årsmötet. Foldern har spritts till styrelseledamöternas heminstitutioner och kan användas som reklam vid utskick, konferenser mm. Styrelsen diskuterade under året också vad SAS betyder och skall betyda. Förnyelsearbetet av SAS fortsatte och rörde SAS identitet, former för arkeologmötet,

Gjallarhornet och stadgeändringar som avsågs presenteras vid årsmötet 2015. Internrevisor Anna Grön framhöll vid årsmötet att betalningsflödet från ledamöterna behövde ökas eftersom bara 50 % av ledamöterna betalade årsavgiften.

Istället för att ha arkeologmöten öppnade styrelsen för möjligheten att i stället välja att delta i eller arrangera sessioner eller andra arrangemang i samband med bland annat konferenser. Det kan vara arrangemang av *arkeologcaféer* där medlemmar kan få stöd av Samfundet att arrangera debatter, seminarieaftnar mm. Under 2015 sjösattes också idén om arkeologicaféer. Det går nu att löpande söka pengar för sådana arrangemang. Hemsidan kom också igång under 2015. Den är kompatibel mot smarta skärmar. Under detta år lämnade Samfundet sitt remissvar på museiutredningen *Ny museipolitik (SOU 20115:89).* Samfundet framhöll bland annat att en mer omfattande konsekvensanalys krävs innan en museilag av föreslagen typ kan sättas i verket. Det hade vidare varit önskvärt att vid utformningen av den del av den föreslagna lagen som avser arkeologiska föremål också inkludera olika aktörer inom det arkeologiska fältet. Kritik riktades även mot förslaget att kommunala och regionala museer skall tillåtas gallra det arkeologiska materialet. Samfundet ställde sig dock positiv till förslaget att inrätta en myndighet för att underlätta förvaltningsverksamheten, möjliggöra samverkan och på så vis ge museerna resurser att mer aktivt arbeta med sina huvudinriktningar.

Frågan om att omgestalta *Gjallarhornet* diskuterades för att få tidskriften mer intresseväckande och aktuell samt utvecklas till att bli mer ett nyhetsblad. Under året skrev Samfundet till Helene Hellmark Knutsson, minister för högre utbildning och forskning, för att protestera mot att den statliga finansieringen av de tre svenska instituten i Rom, Aten och Istanbul skulle avvecklas. Också under 2015 diskuterades Samfundets ekonomi i samband med samtliga styrelsemöten. Arbetet med att utveckla *Current Swedish Archaeology* fortsatte under året.

Under år 2016 var Samfundet representerat på *Statens Historiska Museum* vid en hearing om mänskliga kvarlevor på museer. I september 2016 förlades ett av styrelsemötena till Falun varvid styrelsen fick en visning av Falu koppargruva och den nya utställningen i gruvmuseet. År 2016 betalade 279 ledamöter årsavgiften. Redaktörerna för *Current Swedish Archaeology* fortsatte utveckla CSA. År 2017 är det sista året med finansiering från *Vetenskapsrådet*. Facebook-sidan är välbesökt[1]. Arbete har fortsatt under året med etikfrågor. En arbetsgrupp har tillsatts. Denna medverkade vid ett rundabordssamtal om etikfrågor vid *Lunds universitet* 2016. *De etiska riktlinjerna* blir ett prioriterat område under de kommande åren. Målet är att organisera en session på temat – kanske på *Nordic TAG* eller liknande. Därefter och med utgångspunkt i sessionen formuleras nya riktlinjer att presenteras 2018.

[1] Facebooksidan och ett twitterkonto startades i februari 2014. I mars 2017 hade Samfundet över 3 500 följare.

Arkeologmöten

I Visby ägde ett arkeologmöte rum på *Almedalsbiblioteket* den 26 – 28 april 2002 på temat *Kulturella arv*. Bozena Werbart ställde frågan vad ordet *kulturarv* egentligen betydde och framhöll bland annat att ordet behövde problematiseras. Hon berörde museernas roll i samhällsdebatten och deras möjlighet att vidga perspektiv och påvisa globala aspekter mm. Två studenter med utländska rötter, Sead Pillav och Oscar Vasquez Sandoval redogjorde för sina erfarenheter och synpunkter på arkeologistudier vid *Södertörns högskola*. Arvet från forntiden behandlades av Ann-Louise Schallin. Vid mötet fördes även diskussioner om *Kulturarv och politik* och *Kulturarvets emotionella värden*. Olika föredrag presenterades på dessa teman. I den avslutande diskussionen betonades bland mycket annat vikten av att vara ödmjuk inför olika ”historier”. Kulturarv är också politik – men som dock kan undersökas vetenskapligt och hur det uppkom. Berättelserna är en bit av kulturarvet och vår uppgift är att fylla begreppet med innehåll.

Den 24 – 25 april 2004 arrangerade *Svenska Arkeologiska Samfundet* i samarbete med *Högskolan i Kalmar* ett arkeologimöte på temat *Svenska Arkeologer om etik*. Olika föredrag hölls om etiska frågor och arkeologiska museer. Bland annat föreläste Anna Källén om *Elusive spirits and precious phosphates: on archaeological ethics and the past*. Hon tog bland annat upp viktiga aspekter av den så kallade *postkoloniala arkeologin* i Östasien. Vi fick av Staffan Lundén höra om plundringar av arkeologiska objekt och etiska ställningstagande på olika, även svenska muséer med föredraget *Objects on display. How even decent museums nurtures the illicit antiquities trade*. Elisabeth Iregren tog upp olika etiska perspektiv inom humanosteologi. Patricia Marino framhöll etiska konsekvenser av det pågående kriget i Irak i föredraget *The looting of Iraq – when will we ever learn*. Nils Ringstedt ledde en avslutande paneldebatt. Håkan Karlsson presenterade som redaktör den viktiga publikationen *Swedish Archaeologists on Ethics*. Mötet avslutades med en retorisk fråga: behöver vi fler möten om etik?

Arkeologi och mångkultur var temat för arkeologmötet 2006 på *Södertörns Högskola*. I föreläsningar och debatter behandlades detta tema. Många tankar fördes fram om mångkultur. Hur skulle myndigheter, muséer och uppdragsarkeologi agera med samhällsengagemang i förmedling tillsammans med publiken i dialog? Så mycket arkeologi blev det inte under mötet. Det nämndes att möten mellan människor i förfluten tid kunde ge ökad kunskap om att vara människa, kanske ge nya insikter trots att forntiden skapas i nutiden genom berättelserna om den. Frågor om innehållet i den arkeologiska forskningen togs upp men inte så tydligt om vad arkeologins bidrag kunde vara till exempelvis de många människornas meningsfulla reflekterande. Olika debattörer tog upp frågan om arkeologins deltagande i att bygga upp det svenska samhällets kollektiva minne. Har arkeologin redskapen för att tänka över mänsklig olikhet som samhällsgemenskap eller inte. Vi är duktiga på likhet reflekterade Stig Welinder i sin sammanfattning i *Gjallarhornet* 2006 2-3.

Arkeologmötet i Lund 2008 den 24 – 25 april ägde rum i samarbete med *Lunds universitet* i *Kulturens* lokaler. Titeln på mötet var *Framtidens arkeologer – Tendenser och Visioner*. I föreläsningar och diskussioner togs aktuella frågor upp kring arkeologins plats i den historiska forskningen och i det moderna samhället. Frågor belystes vetenskapligt hur kunskaper om det

förflutna och det fysiska kulturarvet skulle kunna brukas. Bland föreläsarna fanns kulturminister Lena Liljeroth Adelsson, idéhistorikern professor Sven-Eric Lidman och etnologen professor Birgitta Svensson. Drygt 150 deltagare från hela landet kom. SAS fick ekonomiskt stöd (60 000) med vardera 30 000 från *Kungliga Vitterhetsakademien* och från *Riksantikvarieämbetet*.

I Stockholm 2011 ägde arkeologmöte rum med titeln *Archaeologists without borders?* med talare från olika länder. Mötet syftade till att bland annat ge perspektiv på det mångfacetterade begreppet *borders* – vad de betydde i det förflutna och vad de kan betyda i framtiden. På mötet betonades till exempel hur stor betydelse för arkeologiska och antropologiska aktiviteter de synnerligen snabba globala förändringarna som skett har. Bland annat togs även upp frågan om gränser kan innebära ökad kreativitet och uppfinningsrikedom eller inte. Det finns många gränser inom arkeologin – språk är en sådan – men gränser är väsentliga för vetenskaplig kunskap samt också ett hinder för arkeologers rörlighet när det gäller att arbeta i andra länder. Kulturarvsfrågor berördes och diskussion skedde rörande politik och kultur.

Arkeologmötet 2013 avhölls i *Göteborg* den 12 – 13 april med temat *Arkeologi i tiden – vad sker med den arkeologiska kunskapen?* I mötet deltog 50 personer. Kunskap produceras på olika institutioner runt om i landet men vad händer med den kunskapen, vem får ta del av den och hur kan kunskapen vara en del i en hållbar samhällsutveckling? Dessa frågor diskuterades under mötet. Den 12 april skedde en exkursion till de pågående utgrävningarna i Gamlestan i Göteborg. Här finns rester av det första Göteborg – det som kallas Nya Lödöse. Därefter fortsatte mötet på humanistiska fakulteten på *Göteborgs Universitet* med diskussion om vart arkeologin är på väg, hur nå uppdragsarkeologins målgrupper och genomgång av perspektiv på arkeologins möjligheter och utmaningar ur andra synvinklar. Den 13 april diskuterades medias syn på vad de anser intressant när det gäller arkeologi och historia. Arkeologer måste bli bättre på att informera om vad som händer och vad det är vi håller på med.

Samfundets resor

Nils Ringstedt var Samfundets resehandläggare åren 2002 – 2014 då Lars Larsson efterträdde honom. År 2004 genomfördes fulltecknad en sedan några år planerad *Kina-resa*, uppskjuten på grund av SARS-epidemin. Samfundets resenärer besökte unika arkeologiska platser bland annat Peking-människans grottor i *Zhoukoudian*, imponerande kungagravar nära *Anyang* och naturligtvis arkeologen Johan Gunnar Anderssons utgrävningsplats *Yangshou* mm.

Italienresan 2006 gick i svenska arkeologers spår i Etrurien och Kampanien med besök i bland annat *Rom*, etruskiska *Caere, Tarquinia, San Giovenale* och *Viterbo*. Resan avslutades med ett mycket givande besök i *Pompeji* och *Neapel*. *Turkiet* var målet 2008 med besök i *Istanbul*, den fascinerande ruinstaden *Troja, Pergamon* och andra gamla grekiska städer längs kusten. De svenska utgrävningarna i *Labranda* var resans slutliga besöksmål.

Den kanske mest spännande av resorna var dock färden med buss genom *Syrien* och *Jordanien*. Samfundets resenärer fick i Syrien bland annat se korsriddarborgar, bronsåldersstäder, romerska ruinstäder, fascinerande men nu förstörda *Palmyra*, gamla *Aleppo* – nu förstört – och *Damaskus* med museum mm. I Jordanien besågs bland annat

Bild från Samfundets besök i Pekingmänniskans grotta i Zhoukodian, Kina 2004.

ruinstaden *Jerash*, museum i *Amman* och inte minst *Petra* – nabatéernas stad i södra Jordanien. År 2011 genomfördes en resa i *Lettland* och *Litauen* i samarbete med *Svenska Fornminnesföreningen* och *Historiska Museets vänner*. Bland annat besöktes gravfält i *Grobin* i Birger Nermans arkeologiska spår, *Liepaja* med museum och den mäktiga fornborgen *Apuolé*, som Nerman grävde i.

Cypern var Samfundets resmål 2012 – Afrodites ö. Vi besökte *Hal Sultan Tekke* – en av islams viktigaste moskéer, ruinstaden *Kourion* med strålande utsikt över Medelhavet och vacker kvarvarande mosaik. Stenåldersbyn *Kalavasos Tenta* på en kulle med bevarade rester av rundhyddor, stenåldersbyn *Kirokitia, Petra tou Romiou,* och rester av *Paphos* var andra besöksmål. Mycket intressant var att se *svenska Cypernexpeditionens* grävningsplatser i *Soli* och *Vuoni* bland annat. Det minoiska *Kreta* besöktes 2014. Europas första stora högkultur var den minoiska och bland besöksmålen var *Mallia* och *Knossos*. Vidare såg vi det minoiska gravfältet i *Phourni*, helgedomen *Anemosilia* och den minoiska villan *Vathypetro*. Romerska staden *Gortyn*, minoiska *Phaistos*, den stora villan *Hagia Triada*, minoiska hamnstaden *Komos* och ruinstäderna *Gournia* (bronsålder) och *Lathos* (hellenistisk) var andra besöksmål.

Samfundet på besök i Palmyra 2010.

En rundresa på *Sicilien* 2016 tog oss till mycket intressanta *Syracusa* med teater mm, romerska villan *Piazza Armerina* och de välbevarade templen i *Agrigento* och *Selinunte*. I *Segesta* besågs ett doriskt tempel och sedan den vackra katedralen i *Monreale* samt palatskapellet i *Palermo*. Efter besök i *Cefalú* avslutades resan i *Taormina* i den grekisk-romerska teatern.

Samfundets publikationer m.m.

Också under åren 2002 – 2016 har *Gjallarhornet* regelbundet utkommit fyra gånger per år med artiklar som bland annat handlat om Samfundets resor, bokanmälningar, arkeologiska utgrävningar, statliga utredningar och Samfundets remisser, referat av arkeologmöten, årsmöten, konferenser mm samt utannonsering av stipendier ur *Rosa och Valter Tengborgs stipendiefond* liksom ur *Svenska Fornminnesföreningens* fonder. *Current Swedish Archaeology* har åren 2002 – 2016 utkommit med volymerna 10 – 24. Keynotes på olika

teman med kommenterande artiklar har varit ett intressant inslag från och med 2009 förutom andra artiklar, recensioner och notiser. Det bör nämnas att *Svenska Fornminnesföreningen* år 2 000 tilldelade Mats Burström och Anders Carlsson Hildebrandsfondens pris på 40 000 med anledning av deras insatser för att utge tidskriften *Current Swedish Archaeology*. I prismotiveringen betonades de båda pristagarnas starka engagemang i arkeologiämnets teori och praktik, inte minst som de har dokumenterat detta genom undervisning och framgångsrik handledning av forskarstudenter. En *folder* om Samfundet har utgivits. Vidare bör nämnas Samfundets *Principer för god arkeologisk praxis*.

Samfundets fonder

Samfundet har två fonder dels *Samfundets minnesfond*, dels *Rosa och Valter Tengborgs stipendiefond*. Den senare bildades 1976 då fru Rosa Tengborg skänkte 50 000 kr till Samfundet med önskan att avkastningen jämte viss del av kapitalet främst skulle utdelas som stipendier till yngre svenska arkeologer som ville delta i undersökningar utomlands eller som där ville bedriva arkeologiska studier. Under årens lopp skänkte fru Tengborg stora belopp till Samfundet (se vidare i historiken 2007 -2001). Samfundet beslöt 2007 att endast dela ut stipendier vartannat år.

Fonden har åren 2002 – 2016 utdelat stipendier med följande belopp:

2002 kr 10.000 som tilldelades Cecilia Anderung.

2003 kr 9.780 som tilldelades Elisabeth Martén.

2004 kr 8.300 som tilldelades Annica Sterner.

2005 kr 10.000 som tilldelades Fanny Kärfve.

2006 kr 10.000 som tilldelades Sandra Karlsson.

2007 Inget stipendium delades ut.

2008 kr 20.000 som tilldelades Ulrika Stenbäck Lönnqvist och Julia Trinkert.

2009 Inget stipendium delades ut.

2010 kr 10.000 som tilldelades Cecilie Hongslo Vala.

2011 Inget stipendium delades ut.

2012 kr 20.000 som tilldelades Klara Borgström och Jonas M. Nordin.

2013 Inget stipendium delades ut.

2014 kr 20.000 som tilldelades Alexander Svedberg, Anna Enberg och Gulbin Kulbay.

2015 Inget stipendium delades ut.

2016 kr 15.500 som tilldelades Tina Svensson och Alexia Miltiadous Johansson.

Under åren 2001 till och med 2016 har sammanlagt utdelats kr 133 580 ur *Rosa och Valters stipendiefond*. *Samfundets minnesfond* har inte utdelat några medel. Den fonden är en sammanslagning av *Stockholmsstipendiet, Folke Hallbergs fond, Dendrokronologiska fonde*n och fonden *Hasselblad och Hägglund*. I bokslut för verksamhetsåret 2016 anges under eget kapital fondbeloppet 353 911 kr efter rubriken *Victor och Rosa Tengborg & Svenska Arkeologiska Samfundets Minnesfond*.

Några slutsatser

Samfundet har för närvarande 630 registrerade ledamöter. Under senare år har inte så många särskilda aktiviteter arrangerats som tidigare då föredrag och studiebesök ägde rum. Dessa skedde huvudsakligen i Stockholm. År 2016 gjorde styrelsen ett studiebesök i Falu koppargruva som nämnts i det föregående. Samfundet har meddelat att bidrag kan lämnas till så kallade arkeologkaféer om medlemmar önskar arrangera sådana med lämpliga program. Arkeologcaféer – om sådana ordnas i olika delar av landet – är en bra idé att pröva. De är avsedda att ersätta arkeologmötena. Ett sådant café har anordnats hittills och erhållit finansiering. *NBV Mittsverige* och *Gaaltje, sydsamiskt kulturcentrum i Östersund* höll tillsammans ett arkeologcafé den 30 mars 2017. Marte Spangen föreläste om samiska offerringar.

Samfundets resor är mycket vidareutbildande. De är unika tillfällen att få inblick i inte minst de gamla antika kulturerna.

Det är ett stort problem att Samfundet har många ledamöter – men bara en mindre andel som betalar medlemsavgiften. Det framgår av årsredovisningarna. Att inte alla som är ledamöter betalar är förvånande. Författaren anser att Samfundet på allvar måste gripa sig an denna fråga. I andra föreningar anses ledamöter inte längre vara medlemmar om de inte bidrar med sin avgift. Det är en rättvise- och jämlikhetsaspekt som Samfundet inte får ignorera. Det är viktigt att påminna ledamöter om risken att uteslutas om de inte solidariskt bidrar till Samfundet.

Samfundet har nu fyllt 70 år och har under den tiden på olika sätt företrätt sina medlemmar – inte minst med synpunkter på samhällets förslag vad gäller olika administrativa förändringar som berör den arkeologiska verksamheten. Att föra arkeologernas talan är en synnerligen viktig uppgift för Samfundet. Samfundet har stora möjligheter att påverka och ta tillvara sina medlemmars yrkesintressen genom att föra fram synpunkter i remisser i anledning av statliga utredningar. Det är ett sätt att visa att det lönar sig att vara ledamot och att betala sin avgift. Om alla 630 betalar medverkar det till en bra ekonomi för Samfundet och förbättrar vår förmåga att verka för ledamöternas intressen!

Tack!

Jag tackar Joakim Wehlin och Anna Tornberg för konstruktiva kommentarer.

Litteratur:

Ringstedt, Nils, 2001. *Historik om Svenska Arkeologiska Samfundet. Utredning om verksamheten 1947 – 2001*. Utredningen finns på Svenska Arkeologiska Samfundets hemsida (http://arkeologiskasamfundet.se/about.html).

Svenska Arkeologiska Samfundets protokoll och årsredovisningar samt publikationer.

Målning från Knossos på museet i Heraklion. Från Samfundets resa till Kreta 2014.

Svenska fornminnesföreningens stipendier 2017.

Styrelsen för Svenska Fornminnesföreningen har vid möte 22 februari 2017 beslutat att utdela stipendier ur föreningens fonder – där ej annat nämnts helt eller delvis ur Hildebrandsfonden enl. följande*;*

13.000 till forskningsprojekt rörande nyfunna vendeltidshjälmar ur brandgravar i Uppland och Lettland, varav 5.000 ur Birger Nermans fond till Bac.Geol. Artis Aboltins, Riga och 4.500 vardera till FM Michael Neiss, Upplands Väsby och FD Anton Seiler, Märsta.

5.000 till FD Svante Fischer, Stocksund till forskning i British Museum om i dess samlingar befintliga romerska solidi funna i Sverige.

5000 till FD Martin Rundkvist till deltagande i 2017års Castella maris Balici-konferens i Koblenz.

5000 till FK Birgitta Åkesson, Limhamn till fortsatt dokumentation och publicering av Söderslätts bronsålderslandskap, nu Vemmenhögs härad. I samarbete med Bösarps bygdeförening.

4.500 till FM Roger Wikell, Sollentuna från Aron Anderssons stiftelse till dokumentation av vapensköldar inristade i i fasta hällar i Sorunda m.fl. socknar.

4.500 till MA Denise Roos, Segeltorp till publicering av skeletala lämningar av barn funna vid de arkeologiska undersökningarna på Helgeandsholmen.

4,500 till Ph.Mag. Erika Rosengren till 14C-analyser av analyser av ben från vildhäst och uroxe från skånska fyndplatser. Gäller projektet Qualitative and Quanttative Assessment of the Postglacial Megafauna in Scandinavia.

4.000 till FM Annika Östlund, Fjällbacka från Inga Sernings stiftelse till fortsatt dokumentation genom TL-analyser av Greby gravfält i Bohuslän där bl.a. smide bedrivits

3.000 till FD Ny Björn Gustafsson, Visby, varav 900 från Aron Anderssons stiftelse till arkeologisk forskningsresa till Östersund för studium bl.a. av bysantinskt fyndmaterial.

3.000 till FK Bettina Stolle, Uppsala till deltagande i zooarkeologisk workshop på Moesgårds museum i Danmark där djurbensmaterialet från Helgö kommer att presenteras..

Stipendiemedlen kommer att utbetalas under april månad.
Eventuella frågor kan ställas till skattmästaren doc. Margareta Kempff Östlind
megostlind@hotmail.com
Mob. 070 735 68 29

Jan Peder Lamm
stipendiesekreterare
Janpeder.lamm@bredband.net
Stipendiesekreterare

Pressmeddelande 2017-05-08

Anders Althins Stiftelse delar ut 100 000 kr

Fil. mag. **Anna Tornberg,** Lunds Universitet tilldelas 50 000 kronor för projektet *"Trauma, våld och vård i sydsvenskt senneolitikum och äldre bronsålder, c. 2300–1100 f.Kr."*

Syftet med arbetet är att osteologiskt undersöka och utvärdera skalltrauman för en diskussion kring våld, vård och samhälle under senneolitikum och äldre bronsålder. En web-baserad modell kallad *Index of care* kommer att utnyttjas som en plattform för analysen. Analysen syftar till att kartlägga förekomsten av läkta eller oläkta skador och om det finns tecken på medicinsk behandling.

Resultatet av Anna Tornbergs arbete kommer att ge ny och värdefull kunskap om samhälleliga förändringar och existensen av en eventuell krigarelit i Sydskandinavien under brytningstiden mellan senneolitikum och bronsålder. Frågan är om vi kan se ett utökat våld mellan människor under denna tid?

Docent **Matti Wiking Leino,** Arkeologiska forskningslaboratoriet vid Stockholms universitet tilldelas 23 400 kr för projektet *"Analyser av DNA från arkeobotaniska fynd från Peder Winstrups kista 1679"*. Syftet är att genom DNA-analyser av kornkärnor jämföra historiska och moderna växtprov för att se om växtmaterialet genomgått förändringar över tid.

Frågan är om det skånska 1600-talsjordbruket utsattes för påfrestningar som krig, kallt klimat eller införsel av nytt växtmaterial. Hur pass förändrade är odlingsväxterna idag i förhållande till 1600-talets spannmål? Projektet prövar här DNA som en metod för att erhålla nya perspektiv på den skandinaviska odlingshistorien.

Fil. dr **Carl Persson,** erhåller 26 600 kr för projektet *"Insjöarnas dolda källmaterial – ett exempel från Bolmens botten".* Syftet är att avrapportera de naturhistoriska och kulturhistoriska lämningarna som bl.a. trästubbar och fiskfällor som påträffades under extremt lågt vattenstånd i sjön Bolmen hösten 2016. Trädstubbar har bl.a. gett mycket tidiga dateringar till preboreal tid. De dränkta skogarna ger mycket konkret kunskap om det lokala klimatet och hur den mesolitiska skogen gestaltade sig. Det nya materialet har gett dateringar alltifrån den äldre stenåldern till nutiden.

Arbetet kommer att bidra till att detta tidigare okända källmaterial kan uppmärksammas av forskarvärlden. Rapporten syftar också till att uppmärksamma de antikvariska myndigheterna om betydelsen av att denna typ av fornlämningar karteras och skyddas från fortsatt förstörelse.

För ytterligare information, vänligen kontakta professor Kristina Jennbert, Lunds Universitet, tfn 046-222 94 75 eller docent Lars Ersgård, Riksantikvarieämbetet, tfn 010-480 80 04.

Stipendiet kommer att delas ut av Anders Althin fredagen den 20 oktober 2017, kl 15:00 på Lunds universitets historiska museum, Krafts torg 1, Lund.

Stipendiaterna kommer därefter att hålla sina föreläsningar. Allmänheten är välkommen.

Anders Althins Stiftelse bildades 1987 och har som huvudsakligt ändamål att till minne av docent Carl-Axel Althins arkeologiska forskning utdela stipendier till en eller flera förhistoriker eller medeltidsarkeologer som gör framstående insatser till främjande av den arkeologiska forskningen, företrädesvis forskning i de gamla skånska landskapen.

Anders Althins Stiftelse
Strandgatan 8, 372 30 Ronneby
Tel: 0457-127 35 / Fax: 0457-120 35
www.althinsstiftelse.se / Email: info@althinsstiftelse.se

Svenska Arkeologiska Samfundet i sociala medier

Ni följer väl Svenska Arkeologiska Samfundet i sociala medier?

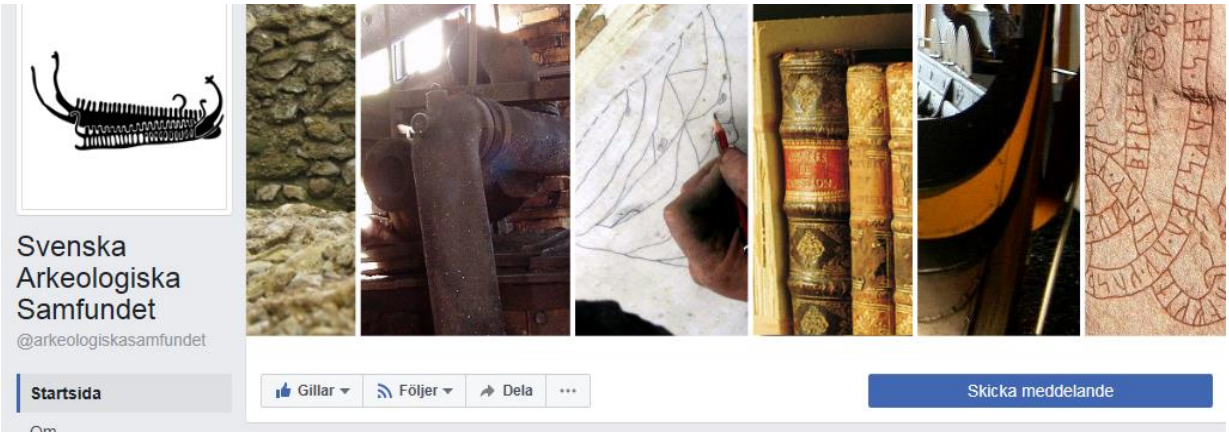

Svenska Arkeologiska Samfundet har en väldigt aktiv Facebook-sida med drygt 3 700 följare. Här delas olika typer av arkeologirelaterade nyheter av både stor och liten karaktär.

Svenska Arkeologiska Samfundet finns sedan 2014 även på Twitter.

Ny bok om Svenska fornminnesföreningens historia

Titel: *Svenska fornminnesföreningen. Historik, fonder och stiftelser. Monteliusmedaljen. Övrig verksamhet.*

Av: Nils Ringstedt

Förlag: Instant book

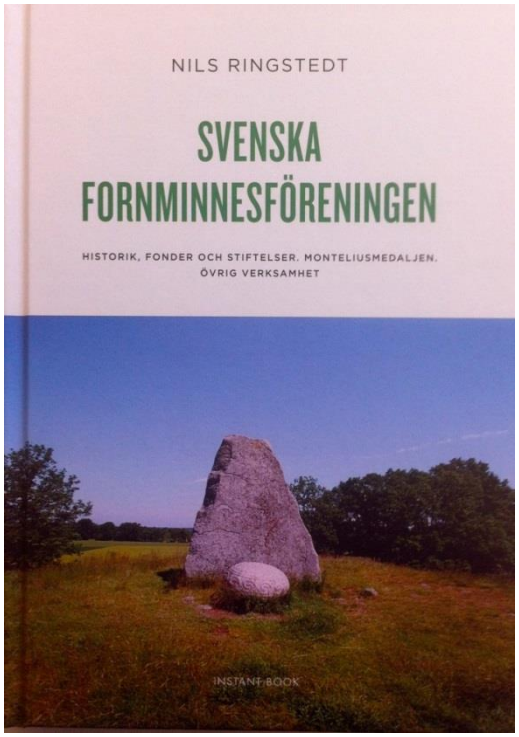

Nils Ringstedt, som författat Svenska Arkeologiska Samfundets historik i detta nummer av Gjallarhornet, har även utkommit med en bok om Svenska fornminnesföreningens historia. Boken är skriven inför att Svenska fornminnesföreningen fyller 150 år 2019.

Föreningen bildades i november 1869 av flera kända personer, varav många konstnärer och drivande kraft var konstnären Nils Månsson Mandelgren. Oscar Montelius ledde föreningen i hela 47 år. I boken skildrar Nils föreningens historia, alla ordförandena genom tiderna, föreningens fonder och stiftelser – inte minst Hildebrandsstipendiet instiftat till minne av riksantikvarierna Bror Emil och Hans Hildebrand samt förstås Monteliusmedaljen. I boken finns även ett kapitel om Fornminnesföreningen och Svenska Arkeologiska Samfundet. Det fanns en gång planer på att slå ihop föreningarna, men så skedde aldrig.

Boken presenterades på Svenska fornminnesföreningens årsmöte på Medeltidsmuseet den 27 april.

Mandelgrenpriset 2017

Vid *Svenska Fornminnesföreningens* årsmöte 27 april i *Medeltidsmuseet* erhöll doktoranden i arkeologi vid Uppsala universitet, Michael Neiβ, *Mandelgrenpriset* om 100 000 kronor samt en prismedalj, formgiven av konstnären Annie Winblad Jakubowski. En generös donation av docent Lennart Karlsson ligger till grund för stiftelsen.

Svenska Fornminnesföreningen förvaltar *stiftelsen Mandelgrenpriset*. Av stiftelsens stadgar framgår att stiftelsen enligt § 2 ”har till syfte att minna om Nils Månsson Mandelgrens banbrytande dokumentation genom att årligen dela ut ett pris – benämnt Mandelgrenpriset – till en fotograf, tecknare eller annan bildkonstnär som är verksam i Sverige och som sakligt och med estetisk medvetenhet i bild dokumenterat svensk konst från vendel-, vikinga- eller medeltid”. Vidare framgår av § 5 att ”Vid utseende av pristagare skall speciell uppmärksamhet riktas mot de arkeologer och konsthistoriker som lärt sig hantera kamera och/eller ritstift, men professionella illustratörer ska naturligtvis också beaktas”.

I sin motivering för priset framhåller *Svenska Fornminnesföreningen* att Michael Neiβ befinner sig i början av sin karriär, men har ändå hunnit etablera sig som en namnkunnig person inom sitt fält. Han utgår från egna, skickligt belysta och grafiskt distinkta fotografier, som bearbetats digitalt till analysbilder med överlägsen skärpa, bilder som separerar och förtydligar enskilda detaljer i vår ofta svårpenetrerade djurornamentik. Prismotiveringen avslutas med orden: ”Det är med stor glädje som Svenska Fornminnesföreningens styrelse beslutat att tilldela doktorand Michael Neiβ Mandelgrenpriset 2017. Vi hoppas att Michael genom Mandelgrenpriset får möjlighet att fortsätta utveckla sin estetiska känsla för forntidens artefakter”. På bifogade foto håller Michael upp den tunga Mandelgren-medaljen.

Efter årsmötet höll pristagaren ett mycket intressant föredrag med titeln *Förvandlingar i vikingatidens ornamentik. Om praktspännen med dolda bildbudskap*. Föredraget illustrerades med fina bilder på spännen, beslag, brakteatrar mm samt med försök till tolkningar av bildbudskapen med olika metoder. Michael drog t ex paralleller med forntidens skalder/verbala media och bildbudskapen i djurornamentiken. Det var synnerligen intressanta digitala, t o m 3-D – bilder som visades under föredraget.

Nils Ringstedt

Nils.ringstedt@gmail.com

Gallring av arkeologiskt material

I samband med *Svenska Arkeologiska Samfundets* årsmöte i Historiska museet den 2 maj med firande av Samfundets 70-årsjubileum med bubbel och tårta hölls också några föredrag under rubricerade titel. Summariskt handlade de om följande:

Lisa Börjesson, doktorand i informationsvetenskap vid Uppsala universitet, höll ett anförande om *Uppdragsarkeologins vetenskapliga dokumentation – Förutsättningar och framtidsutsikter*. Hon citerade utdrag ur regeringens proposition 2016/17:116 Kulturarvspolitik, bl a följande: ”Regeringens bedömning är att det är centralt att samlas kring perspektivet om uppdragsarkeologins betydelse för vetenskapliga framsteg”. Hon tog även upp uttalanden i Riksantikvarieämbetets vägledning för tillämpning av Kulturmiljölagen. För att sammanfatta så är det en fördel om vetenskapliga fördjupningar publiceras i olika publikationer i anledning av vad som kommer fram vid uppdragsarkeologiska uppdrag. Om de publiceras i samband med basrapporten riskerar förseningar inträffa innan information delges forskare och andra om resultaten.

Hon tog upp även olika rådande uppfattningar om hur vetenskaplig kvalitet kan uppnås inom arkeologin. Ett problem är i vilken mån de som arbetar inom uppdragsarkeologin är vana att skriva och redovisa vad som kommer fram vid undersökningar. Är resurser avsatta för att dokumentera? I vilken mån finns utrymme för att presentera resultat inom ramen för publikationer, konferenser mm? I debatten efter föredraget framhölls bland annat att det är en svår uppgift att få fram en bra artikel på den tid som står till förfogande. För uppdragsarkeologer är tidsaspekten en trång sektor i jämförelse med de som arbetar inom den akademiska världen.

Helene Wilhelmsson, disputerad osteolog från Lund, höll ett föredrag med titeln *Vad behöver vi tänka på idag, i magasin såväl som i fält, för att försäkra arkeologin en framtid? En tvärvetenskaplig osteologs reflektioner från uppdragsarkeologi och forskning*.

Hon diskuterade frågeställningar av typ ”Hur påverkar vi idag samlingar?” och ”Hur påverkar samlingar oss?” Det är viktigt att idag finns nya möjligheter att ställa andra frågor än tidigare till det befintliga materialet. Helen belyste detta med exempel från en grävning i St Jakobs kyrkogård – en medeltida stadskyrkogård. Här har förnyad analys av den äldre grävningen visat att det som tidigare ansågs vara ben från två individer i själva verket var ben från en individ. Helene belyste vidare nya metoder i form av virtuella analyser av material i 3 D i GIS. Tänkvärt är hennes fråga om vi om ca 50 år kan tolka allt som digitaliseras idag!

Slutligen belyste Morgan Nordberg från Riksarkivet *Gallring av allmänna handlingar – Utgångspunkter och principer om informtionsvärdering*.

Morgan nämnde problem att bevara material i all framtid, att gallra, förstöra mm. Enligt arkivlagen § 3 är myndigheters arkiv en del av det nationella kulturarvet. Det skall ordnas, bevaras, vårdas – och allmänheten skall ha rätt att ta del av allmänna handlingar. Materialet skall också tillgodose forskningens behov. Gallring innebär dock risk för förlust av betydelsefullt material, förlust av möjliga sammanställningar och förlust av framtida sökmöjligheter. Statliga myndigheter kan ansöka om att få gallra – då utreds det av

Riksarkivet och frågan tas upp på beredningsmöten. Det är slutligen Riksarkivarien som beslutar om myndighetens rätt att göra den gallring som ansökan gäller.

Riksarkivets policy är att bevara material – myndigheten däremot kan ha olika motiv för sin gallring t ex ekonomiska (lokalkostnader mm), fysiska (brist på utrymme) eller att myndigheten bedömer att materialet saknar värde. Tyvärr sker en hel del otillåten gallring utan stöd i lag eller föreskrift, självgallring i form av hårddiskar som går sönder och olyckshändelser i form av brand eller skadedjur.

Även om föredragen inte handlade så mycket om arkeologiskt material belystes dock, särskilt i Morgans föredrag, olika problem som berör gallring av material, vad som skall gallras och varför det skall gallras. Här krävs sannolikt att ordentliga kriterier dras upp så att det sker likartat hos berörda parter.

Nils Ringstedt

Funderar ni på någon arkeologisk fråga som ni vill få besvarad? Vill ni veta mer om arkeologiska utgrävningar eller kulturarvet i er hembygd? Eller vill ni kanske djupdyka i någon aktuell arkeologisk debatt?

Svenska Arkeologiska Samfundet hjälper till att arrangera ett arkeologicafe i form av en föreläsningskväll, tematräff eller liknande. Ni kan vara en förening, t.ex. en hembygdsförening, ett byalag, en studentgrupp eller ett nätverk. Ni ordnar lokal, bjuder in en eller flera föreläsare och sprider information om arrangemanget på er ort. Den inbjude föreläsaren kan vara arkeolog eller någon annan som kan dela med sig av sina kunskaper. Vi står för kostnaderna upp till 10 000 sek för inbjuden föreläsare, tryck av affischer, annonser och i viss mån lokalhyra. Vi hjälper även till att sprida information om arrangemanget via vårt nyhetsbrev *Gjallarhornet*, vår hemsida (www.arkeologiskasamfundet.se) och facebooksida.

Ni kan föreslå arkeologicafeer löpande under året men vi behöver minst två månader på oss för beslut, så var ute i god tid! Skicka ert förslag med en kort beskrivning om hur arrangemanget ska gå till, vilket arkeologiskt ämne eller tema som ni vill ta upp och vilken/vilka föreläsare ni tänkt bjuda in. Vi kan också hjälpa till att hitta en arkeolog som matchar temat på arrangemanget. Bifoga även en budget över kostnaderna.

Skicka ditt förslag till: info@arkeologiskasamfundet.se

Svenska Arkeologiska Samfundet

Disputationer

Patrik Klingborg har disputerat vid Uppsala universitet med avhandlingen *Greek Cisterns: Water and risk in ancient Greece, 600–50 BC.*

Den 13 maj, kl. 13.15 i Geijersalen, Thunbergsvägen 3H, Uppsala.

Opponent: Jutta Stroszeck, Das Deutsche Archäologische Institut, Abteilung Athen.

Publicera i Gjallarhornet

Deadline för nästa Gjallarhornet är den 15 september. Bidrag skickas till Anna Tornberg eller Anton Bonnier, helst med e-post: anna.tornberg@ark.lu.se eller anton.bonnier@antiken.uu.se. Alternativt: Anna Tornberg, Lunds universitet, Institutionen för arkeologi och antikens historia, Box 192, 221 00 Lund eller Anton Bonnier, Uppsala universitet, Institutionen för arkeologi och antik historia, Box 626, 751 26 Uppsala.

Gjallarhornet distribueras numera endast via e-post som pdf. Det kan också hämtas på Samfundets hemsida: http://www.arkeologiskasamfundet.se/gjallarhornet.html.

Glöm inte att meddela Samfundet om du byter e-postadress. På så vis missar du inte utskick av Gjallarhornet eller annan information. Skicka dina uppgifter om byte till asa.berggren@sydsvenskarkeologi.se.

Vill du bli ledamot i Svenska arkeologiska samfundet?

Är du aktiv inom det arkeologiska fältet och vill hålla dig uppdaterad om vad som sker inom dess olika grenar? Vill du vara med och utveckla Samfundets verksamhet eller delta i dess olika aktiviteter? Då välkomnar vi varmt din ansökan om medlemskap. Vi vänder oss till dig som arbetar med arkeologi inom till exempel arkeologisk uppdragsverksamhet, på universitet, museer och länsstyrelser, eller är antagen till forskarutbildning.

Medlemsavgiften är 200kr/år. Som medlem får du regelbundet nyhetsbladet Gjallarhornet samt inbjudan till Svenska Arkeologmötet, seminarier och temaresor.

Ansökan mailas till:

ledamot@arkeologiskasamfundet.se

När du har fått besked om att ansökan godkänts sätter du in årsavgiften 200 kr på:

Kontonummer: Plusgiro 351210-0

Betalningsmottagare: Svenska Arkeologiska Samfundet

På första inbetalningen, ange ”ny medlem”, namn, adress och e-post. Du kan även maila oss så skickar vi inbetalningskort.